

Valtuustoaloite 6/2023: Kasvisruoan edistäminen koulu- ja päiväkotiruokailussa

Toimitilapalvelujen lautakunta 17.01.2024 § 6

668/10.03.02.06/2023

Valmistelija	palvelujohtaja Johanna Tuppurainen etunimi.sukunimi@kirkkonummi.fi , puh. 09 29671 (vaihe)
Päätösehdotus	Yhdyskuntatekniikan johtaja Kauppinen Anna-Kaisa Toimitilapalvelujen lautakunta päättää antaa selostusosan mukaisen vastauksen valtuustoaloitteeseen 6/2023 Kasvisruoan edistäminen koulu- ja päiväkotiruokailussa ja esittää kunnanhallitukselle ja edelleen kunnanvaltuustolle, että valtuusto pitää vastausta riittävänä ja aloitetta loppuun käsiteltynä.
Käsittely	Keskustelun aikana jäsen Miisa Jeremejew esitti seuraavan evästyksen: Lautakunta evästä valmistelemaan johonkin yksittäiseen kouluun kokeilun, jossa kaurajuomaa olisi tarjolla vaihtoehtona lehmänmaidolle. Elina Kärkimaa kannatti Miisa Jeremejewin evästystä. Puheenjohtaja totesi, että evästystä ei kannatettu yksimielisesti, jolloin asiasta tulee äänestää. Puheenjohtaja käynnisti äänestyksen: ne, jotka kannattavat esittelijän päätösehdotusta, äänestävät Jaa, ja ne, jotka kannattavat Miisa Jeremejewin evästystä, äänestävät Ei. Puheenjohtaja päätti äänestyksen ja totesi, että äänet jakautuivat seuraavasti: 8 kpl Jaa-ääniä (Oksanen, Ekman, Piili, Hedberg, Björkqvist, Kari, Järvinen ja Utriainen) ja 2 kpl ei-ääniä (Jeremejew ja Kärkimaa), jolloin esittelijän päätösehdotus voitti.
Päätös	Toimitilapalvelujen lautakunta päätti päätösehdotuksen mukaisesti.
Tiedoksi	
Selostus	Kunnanvaltuutettu Ronja Karkinen jätti kunnanvaltuuston kokouksessa 4.9.2023 seuraavan valtuustoaloitteen: "Valtuustoaloite kasvisruoan edistämisestä koulu- ja päiväkotiruokailussa Kesällä julkaistut uudet pohjoismaiset ravitsemussuositukset ottavat ensimmäistä kertaa huomioon ravitsemuksen lisäksi myös ympäristötekijät. Kun suomalaista ruokailua viedään suosituksen osoittamaan suuntaan, huolehditaan samaan aikaan kansalaisten terveydestä ja hyvinvoinnista sekä ympäristön kantokyvystä. Uudet suositukset ovat neljän vuoden mittavan tieteellisen tutkimuksen tulos. Valtioneuvoston tiedotteessa ravitsemussuositushankkeen päällikkö, professori Rune Blomhoff toteaa raportin tarjoavan tieteellisen perustan syömiseen: "Terveyden ja ympäristön välillä on monia suuria synergiaetuja, kun pyrimme toteuttamaan ruoankulutuksessa välttämättömän kestävyyssiirtymän." Myös maailman terveysjärjestö

WHO:n pääjohtaja Ghebreyesus onnittelee vaikuttavasta ja tieteeseen perustuvasta työstä.

Suosituksissa kannustetaan pääasiassa kasvipainotteiseen ruokavalioon. Prosessoitua lihaa kannustetaan välttämään ja lihaa suositellaan syötäväksi maksimissaan 350 grammaa viikossa.

Tämä vastaa noin kahta tai kolmea viikoittaista liha-annosta. Kirkkonummen ruokapalveluissa on tehty kasvisruoan edistämiseksi toimia esimerkiksi ruokien esillepanolla ja kasvisruokapäivillä. Me allekirjoittaneet haluamme antaa tukemme työlle lihankulutuksen pienentämiseksi ruokailussa edelleen. Olisimmeko matkalla kasvisruokapäivän sijaan kohti lihapäivää? Koulu- ja päiväkotiruokailun merkitys on kokoaan suurempi. Kasviproteiinien sekä kestävästi tuotetun kalan lisääntyvä käyttö ei ainoastaan vähennä tämän päivän päästöjä, vaan auttaa lapsia ja nuoria kasvamaan muuttuvassa maailmassa.

Maitotuotteiden aiheuttaman ympäristövaikutuksen vähentämiseksi olisi myös tärkeää, että perheillä olisi mahdollisuus valita kasviperäiset tuotteet ruokailussa. Esimerkiksi kauramaito on tällä hetkellä Kirkkonummella mahdollinen päivähoidossa vain maitoallergisille lapsille. Ehdotammekin, että kunnallinen ruokailu tukee myös kokonaan kasviperäiseen ruokavalioon sekä maitotuotteiden vähentämiseen pyrkiviä perheitä.

Kunnanvaltuutettu Ronja Karkinen”

Aloitteen allekirjoitti Ronja Karkisen lisäksi seuraavat valtuutetut ja varavaltuutetut: Reetta Hyvärinen, Anna Aintila, Jani Ekman, Sini Felipe, Minna Hakapää, Saara Huhmarniemi, Sanni Jäppinen, Kim Liljequist, Markus Myllyniemi, Maarit Orko, Krista Petäjajarvi, Tuovi Ronkainen, Martin Valtonen, Kari Virtanen ja Katja Ylisiurua.

Vastaus valtuustoaloitteeseen:

Valtion ravitsemusneuvottelukunnan (VNR) antamilla kansallisilla ravitsemussuosituksilla edistetään koko väestön ravitsemuksen ja terveyden myönteistä kehitystä. Suosituksen pohjana ovat ”Terveyttä ruoasta – suomalaiset ravitsemussuositukset” (2014) ja ”Syödään yhdessä – ruokasuositukset lapsiperheille” (2016). Kansallisten suositusten lisäksi VNR antaa kohderyhmäkohtaisia ohjeita joukkoruokailuun, joista ”Syödään ja opitaan yhdessä” (2017) kouluruokasuositus koskee esi- ja perusopetusta ja ”Terveyttä ja iloa ruoasta” (2018) varhaiskasvatuksen ruokailusuositus koskee varhaiskasvatusta. Suositukset linjaavat ateriapalvelujen toteuttamista, hyvän ravitsemuksen kokonaisvaltaista edistämistä sekä ruokakasvatusta osana lasten ja nuorten palveluja. Suositusten laatimiseen on osallistunut VRN:n asettama työryhmä, johon on osallistunut eri tahojen ravitsemuksen ja joukkoruokailun asiantuntijoita.

Kirkkonummen kunnan ruokapalvelut noudattaa VRN:n kouluruokailun sekä varhaiskasvatuksen ruokailusuosituksia toiminnassaan. Oma toimintaa kehitetään, ja ruokalista suunitellaan suositusten, asiakaspalautteiden sekä yhteistyön perusteella. Kirkkonummen kouluruokailussa on jo vuosia ollut kasvisruoka toisena pääruokavaihtoehtona vapaasti otettavana ja yksi päivä viikossa kokonaan kasvisruokapäivä. Ruokapalvelujen teettämän asiakastytytyväisyyskyselyn mukaan (2023) kasvisruoka aiheuttaa kuitenkin eniten tyytymättömyyttä vastaajissa. Yli puolet vastaajista toivovat, että kasvisruoka poistetaan

kokonaan tai että liharuokaa olisi tarjolla myös toisena vaihtoehtona kasvisruokapäivänä. Ruokapalvelujen kokemuksen mukaan tarjoilu- ja lautashävikkiä syntyy eniten juuri kasvisruoista sekä lisukkeena olevista salaateista, tuoreraasteista sekä vihanneksista.

Kouluruokailussa päivittäin vapaasti valittava kasvisruokavaihtoehto ei ole kaikissa kunnissa tai kaupungeissa itsestäänselvyys, joten Kirkkonummella oppilailla on jo nyt hyvät mahdollisuudet tutustua kasvisruokaan omassa tahdissaan. Asennemuutoksella sekä kotona, varhaiskasvatuksessa ja kouluissa annettavalla ruokakasvatuksella tulee tulevaisuudessa olemaan entistä tärkeämpi rooli, kun tapamme syödä ja tehdä kestäviä ruokavalintoja muuttuvat. On muistettava, että vain syöty ruoka ravitsee, ja hävikin vähentäminen on kaikkien etu.

Uudet pohjoismaiset ravitsemussuositukset julkaistiin kesäkuussa 2023 ja suositukset ottavat ravitsemuksen lisäksi huomioon myös ympäristökijät. Suositukset muun muassa ohjaavat lisäämään kasviksia ja kasvisproteiinia ruokavalioon sekä lisäämään erityisesti kestävästi tuotetun kalan syöntiä sekä vähentämään lihan syöntiä. Uudet pohjoismaiset ravitsemussuositukset tulevat todennäköisesti vaikuttamaan myös kansallisiin ravitsemussuosituksiin sekä eri kohderyhmäkohtaisiin ohjeisiin ja suosituksiin joukkoruokailuun, joiden päivitykset aloitetaan vuoden 2024 aikana. Kirkkonummen ruokapalvelut huomioi mahdolliset uudet kohderyhmäkohtaiset suositukset omassa toiminnassaan niiden julkaisun jälkeen. Käytännössä tämä tarkoittanee punaisen lihan ja lihajalosteiden vähentämistä entisestään ruokalistaolta ja kasvien, kasvisproteiinin, kalan ja mahdollisesti siipikarjan lisäämistä.

Kouluruokasuosituksen mukaan ruokajuomaksi tulisi tarjota vesijohtoveden lisäksi D-vitamiinointua rasvatonta maitoa/maitojuomaa ja piimää. Kirkkonummella kasvispohjaisia ruokajuomia, kuten esimerkiksi kauramaitoa, ei tällä hetkellä ole mahdollista tarjota kaikille vapaasti otettavaksi. Syynä ovat muun muassa kustannukset ja monen vaihtoehdon tarjoamisen aiheuttama mahdollinen hävikki. Suomessa on pitkään toiminut koulumaito- ja kouluhedelmäjärjestelmä ja EU-rahoitteisen koulujärjestelmän mukaisesti koulut voivat saada rasvatonta maitoa, ykkösmaitoa ja rasvatonta piimää alennettuun hintaan. Kohderyhminä ovat kaikki päivähoidossa, esiasteen, perusasteen ja toisen asteen koulutuksessa olevat oppilaat. Kasvispohjaisista ruokajuomista ei tukea myönnetä, mutta tähän on mahdollisesti tulossa muutos lähivuosina. Kirkkonummen ruokapalvelut seuraa tilannetta.

Päätöshistoria